

Наразі дистанційне навчання демонструє свої переваги перед іншими формами навчання завдяки вищій інформативності, доступності та ефективності. Для студентів така форма навчання вимагає менше часу для засвоєння знань і є мобільною та комфортною. Дистанційне навчання виступає як ефективне доповнення традиційних форм освіти, як засіб вирішення сучасної глобальної проблеми – пандемії. Розвиток дистанційного навчання в системі української освіти буде продовжуватися і вдосконалюватися з розвитком інтернет-технологій і вдосконалення методів дистанційного навчання.

УДК 378.147.018.43:618 - 057.87- 054.6(=111]:616 - 036.21

**СУЧАСНІ ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ З ФАХУ
«АКУШЕРСТВО І ГІНЕКОЛОГІЯ» ЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯМ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ**

*Гайдай Н.В., доцент,
Ревенько О.М., к.мед.н, асистент,
Олійник Н.С., к.мед.н асистент,
кафедра акушерства і гінекології,
Запорізький державний медичний університет*

Анотація. Робота присвячена методам оптимізації навчального процесу англомовних студентів в сучасних умовах, пов'язаних з дистанційним навчанням в системі «Teams», шляхом залучення їх до роботи в симуляційному центрі університету, удосконаленням практичних навичок, розгляду клінічних ситуацій, контролю засвоєння невідкладної допомоги, підвищення рівня педагогічної та практичної майстерності викладача, залученням до науково-дослідної роботи в студентському науковому товаристві на кафедрі акушерства і гінекології ЗДМУ. Ключові слова: англомовні студенти, акушерство і гінекологія, дистанційне навчання, сервіс MS «Teams», модератор, невідкладні стани, режим on-line, студентське наукове товариство, пандемія.

Abstract. The work is devoted to the new methods of training of English-speaking students at the department of Obstetrics and Gynecology of ZSMU. It offers new methods of educational work in the university's on-line system, including the development of practical skills, analysis of clinical situations, monitoring the assimilation of emergency care by variety of scientific work.

Key words: English speaking students, obstetrics and gynecology, distance learning, educational system MS "Teams", moderator, assimilation of emergency care, on-line mode, student scientific society.

Розвиток сучасного суспільства, обставини, пов'язані з пандемією у світі, диктують новітні принципи освітнього процесу. У зв'язку з ситуацією пандемії, в Запорізькому державному медичному університеті успішно застосовується дистанційне навчання з залученням сервісу MS "Teams". Розроблено положення про проведення форм контролю при організації освітнього процесу за змішаною формою навчання з повною візуалізацією у синхронному он-лайн режимі. Сервіс «Групи MS Office 365» застосовується для створення

академічних груп студентів; на його базі формується команда сервісу MS "Teams". Назва групи відповідає назві групи в базі даних АСУ ЗДМУ. Модератор кафедри додає акаунти модераторів деканату. Співробітники кафедри, що відповідають за навчальний процес, розробляють формат, сценарій проведення практичних занять. Проводиться відбір та рекомендується студентам навчальний матеріал, відеофільми за тематикою практичних занять. База тестів розробляється на кафедрі, зміст затверджується на засіданні кафедри. Модератор кафедри несе відповідальність за нерозповсюдженість змісту тестів. Після теоретичної частини практичного заняття, студентам пропонується блок тестів за тематикою заняття. Після відповіді студентів, дані автоматично заносяться в електронний журнал. Модератор вирішує технічні проблеми, які виникли у студента при виконанні завдання за дистанційною формою. Інтеграція України до Європейського Союзу та розширення міжнародних зв'язків обумовлюють нові вимоги до рівня професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів. Після закінчення університету лікар повинен мати теоретичні та практичні знання, володіти методами профілактики, лікування та реабілітації в обсязі, необхідному для практикуючого лікаря, вміти обстежити пацієнта, проводити додаткові обстеження, встановлювати попередній діагноз, призначати лікування та надати першу допомогу при станах, які загрожують життю [4,с.84].

Викладач клінічної кафедри одночасно є лікарем. Згідно наказу МОН України №1504 від 04.12.2020 затверджені методичні рекомендації для професійного розвитку науково-педагогічних працівників вищої освіти. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників закладів фахової вищої освіти передбачає безперервний процес набуття нових та вдосконалення раніше набутих професійних та загальних компетентностей, необхідних для професійної діяльності. Передбачає постійну самоосвіту і може здійснюватися шляхом формальної та неформальної освіти, стажування, здійснення професійної діяльності, виконання професійних обов'язків більшої складності, що дає змогу науково-педагогічному працівнику підтримувати належний або покращувати рівень професійної кваліфікації, що триває протягом усього професійного трудового життя[4]. У зв'язку з цим те, яким лікарем він постає перед студентами, багато в чому визначає етику навчального процесу. Викладач навчає тому, що знає сам, навчає навичкам, якими володіє сам. Не виникають етичні проблеми, якщо викладач багато знає і багато чому може навчити. Основними складовими професійного розвитку науково-педагогічних працівників є підвищення кваліфікації та стажування. Також, шляхом участі у семінарах, вебінарах, майстер-класах тощо. Між викладачем і студентами виникають особливі партнерські відносини: в навчальному процесі при клінічному розборі хворого вони стають колегами. При цьому викладач-клініцист може продемонструвати рівень свого клінічного мислення, вміння розмовляти з хворими, навички обстеження, професійний підхід до інтерпретації результатів клініко-лабораторних та інструментальних методів дослідження. Крім того, вміння викладача зацікавити майбутніх лікарів у активній участі у клінічному розборі хворої, вислуховуючи і обговорюючи думку студентів [5.с.7].

Майбутній лікар повинен залучатися до сучасних технологій надання та обробки інформації – комп'ютера, Інтернета, тестування, ділових ігор. Особливе значення має набуття практичних навичок. Студент повинен не тільки знати, але й вміти. Лікарському вмінню, навичкам можливо навчитися тільки з залученням пацієнтів, коли можливо ознайомитись з анамнезом життя, перебігом вагітності, провести об'єктивне обстеження. При цьому студент стає активним учасником не тільки навчального, але й лікувального процесу, що підвищує його самооцінку і мотивацію до навчання.

Крім знань, зростає відповідальність студента у зв'язку з тим, що в процесі навчання він залучається до лікарської таємниці пацієнтки. З цією метою в західно-європейських вищих навчальних закладах залучають волонтерів, акторів в якості пацієнта. Надання навичок щодо виконання норм професійної лікарської етики добре вплине на загальну ситуацію з етикою та правами людини.

Основна концепція міжнародної організації «Суспільство знань» під егідою ЮНЕСКО-«всесвітній єдиний освітній простір» набула особливої актуальності у зв'язку з інтеграцією України в Європейський союз, що передбачає відповідність професійних вимог до лікарів акушерів-гінекологів в Україні із критеріями Європейського союзу. Формування сучасного лікаря - це безперервний процес напруженої праці і самовдосконалення.

На кафедрі акушерства і гінекології ЗДМУ велике значення в програмі підготовки студентів з англomовною формою навчання відводиться лекційному матеріалу з особливостей вікової фізіології і патофізіології, фармакокінетики лікарських засобів, критичних станів з урахуванням сучасних протоколів алгоритму надання спеціалізованої допомоги, показань до різних хірургічних втручань. Процес навчання на практичних заняттях проводиться з використанням моделювання клінічних ситуацій і тестових завдань. Велике значення надається опануванню практичними навичками як в акушерстві, так і в гінекології. Звертається увага студентів на актуальність проблеми ранньої діагностики невідкладних станів для своєчасного проведення лікувальних заходів, що, у свою чергу, впливає на результат лікування.

Послідовність цих складових навчального процесу сприяє формуванню клінічного мислення і вдосконаленню отриманих знань. Вирішити проблему якісного оволодіння практичними навичками та командної роботи при наданні екстреної домедичної та медичної допомоги допомагає симуляційне навчання.

Одним зі шляхів поліпшення підготовки студентів з англomовною формою навчання є залучення їх до наукової роботи в студентському науковому товаристві, що працює на кафедрі і вже має свої традиції. Багаторічний досвід роботи в студентському науковому товаристві підтверджує, що науковий пошук, робота з медичною літературою, дослідження, уміння їх оцінити не тільки поглиблює знання з окремої акушерської чи гінекологічної проблеми, а й допомагає клінічно мислити, використовувати отримані результати в майбутній практиці. Студенти з англomовною формою навчання з великим інтересом відгукнулись на цей вид самостійної студентської діяльності. Теми наукових досліджень ми обговорюємо заздалегідь, разом зі студентами. Зараз, в сучасних реаліях, ці форма роботи не припинена, проходить в он-лайн режимі.

Результатом науково-дослідної роботи є високий ступінь засвоєння навчального матеріалу. Студенти є співавторами друкованих праць, беруть активну участь у конференціях, як в університеті, так і в конференціях, що проводяться в різних містах України та міжнародних форумах. За минулий рік студенти нашого університету виступали з доповідями на міжнародних студентських зібраннях в Португалії, Польщі, Бельгії, Чехії. Зараховані до членства громади «Молоді вчені Європи».

Добре, коли майбутній лікар своєю творчою працею і, насамперед, безперервним засвоєнням та удосконаленням фахової освіти, підвищує престиж професії та ЗВО, де отримує якісне навчання.

Сучасні технології передачі знань ефективно спряють формуванню майбутнього фахівця, поглибленню знань з предмету, допомагають більш впевнено почувати себе в професійних ситуаціях.

З метою продуктивного засвоєння на практиці теоретичного матеріалу та закріплення отриманих знань студентів впроваджена робота над типовими ситуаційними завданнями із залученням фантомного курсу. У зв'язку з цим оптимальною є академічна група, що складається з 3-5 іноземних студентів.

Видання навчальних посібників, методичних рекомендацій орієнтує та активує діяльність студентів на самостійну творчу роботу та сприяє формуванню клінічного мислення, професійних навичок, що створює необхідні умови для успішного навчання.

З цією метою викладачами нашої кафедри написаний та виданий у двох томах цикл лекцій з сучасного акушерства та гінекології. Також на кафедрі формується фільмотека навчальних відеофільмів за тематикою, створюються тематичні on-line лекції та тематичні курси.

Для закладів вищої освіти підвищення кваліфікації є обов'язковою складовою системи забезпечення якості освіти. Сучасні новітні підходи до навчального процесу у вищій школі формують якісні базові цінності професійної підготовки майбутнього лікаря, науковця. Головною метою української вищої освіти є підвищення її рівня якості, конкурентоспроможності фахівців на ринку праці. Запорізький державний медичний університет з цим важливим завданням, враховуючи виклики часу, успішно справляється, заздалегідь вистроївши чітку раціональну модель навчального процесу, який не переривається.

Список літератури:

1. Андрійцев В. Сучасна правнича наука та освіта на шляху до Болонського процесу. *Вища школа*. 2005. №3. С.36-54
2. Закон України «Про вищу освіту». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1556> -18.
3. Закон України «Про професійний розвиток працівників». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4312>-17
4. Ковальчук Л.Є. Удосконалення самостійної роботи студентів - необхідна умова реалізації ідей Болонського процесу. *Галицький лікар. вісн.* 2008. т.15. №1. С.79-81.
5. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України №977 від 11 липня 2019 року, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2019 р. за № 880/33851. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0880> -19.

6. Хоменко К.П. Тенденції, принципи, закономірності підготовки лікарів у вищих навчальних закладах Польщі. *Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. Додаток до Вип. 37-1. Том V(73)

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

*Герасімчук Т.С., к.мед.н., асистент кафедри дитячих хвороб,
Запорізький державний медичний університет*

Актуальність: Упродовж року епідемія COVID-19, карантинні заходи що з нею пов'язані, змінили всі сторони життя, у тому числі освітній процес.

Мета: провести аналіз особливостей дистанційної освіти лікарів-інтернів, переваги та труднощів викладання дитячих хвороб, визначити шляхи їх подолання.

Основними завданнями післядипломного етапу навчання є набуття теоретичних знань, оволодіння практичними навичками лікарями-інтернами та розвитку лікаря як особистості. Для вирішення цих задач в теперішніх реаліях потрібно використовувати найбільш ефективні методи навчання відповідно до дисципліни, які дадуть позитивний наслідок та базуватимуться на трьох складових: теоретичний курс, стимуляційний тренінг та клінічне навчання [1].

Під дистанційною освітою розуміють комплекс освітніх послуг, який надається за допомогою інформаційно-навчального середовища, що базується на засобах обміну навчальною інформацією на відстані. Дистанційна освіта в медицині виконує дві основні функції: підвищення рівня освіченості та задоволення потреб в освітніх послугах [2].

Дистанційна форма освіти має ряд переваг: зручний час навчання, а головне – зручний автономний темп навчання, комфортні умови; стимуляція самостійної пізнавальної діяльності учня, але в той же час потребує більшої дисциплінованості. Сучасні комп'ютерні технології (інтерактивні електронні навчальні посібники, мультимедійний контент, мережа Інтернет) дозволяють забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації, сприяють більш активному залученню учнів до процесу навчання.

Використання сучасних технологій призводить до більш наглядної подачі матеріалу, більш швидкого проведення контролю засвоєння теоретичних знань, але процес вільного спілкування учасників навчального процесу, що дозволяє викладачу індивідуально підходити до кожного інтерна, впливати на його мотивацію, розвивати комунікаційні навички, є ще неможливим у повному обсязі. Наприклад, в американських університетах з цією метою моделюють телемедичні зустрічі, в яких студенти-медики та актори-пацієнти діють так, як якби вони проводили реальний сеанс.

Ще однією проблемою дистанційного викладання дисциплін є якість програм для дистанційного навчання, а також складність засвоєння вмінь роботи з ними учасниками освітнього процесу.

Засвоєння практичних навичок потребує традиційного очного контакту лікар-інтерн-хвора дитина-викладач. Однак для викладання теоретичного матеріалу дистанційні методи можуть і повинні широко використовуватись.